



**MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
INŠPEKTORAT RS ZA NOTRANJE ZADEVE**

**MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
INŠPEKTORAT RS ZA OBRAMBO**

(po e-pošti)

Številka: 061-1/2016/104

Datum: 10. 06. 2021

Zadeva: PROGRAM DODATNEGA USPOSABLJANJA – v podpis

Urad za varovanje tajnih podatkov vsako leto v sodelovanju z vami, kot s pristojnima inšpektoratoma iz 42.a člena ZTP, določi okvirni program dodatnega usposabljanja. Na podlagi 42.d člena ZTP pristojna inšpektorata letno poročata nacionalnemu varnostnemu organu o ugotovitvah inšpekcijskih nadzorov na področju tajnih podatkov. V skladu z vašimi posredovanimi poročili, za katere se vam zahvaljujemo in katerih ugotovitve navajamo v nadaljevanju, vas vljudno zaprošamo za podpis dokumenta.

NAMEN IN CILJI DODATNEGA UPOSABLJANJA

Zakon o tajnih podatkih (Uradni list RS, št. 50/06 – uradno prečiščeno besedilo, 9/10, 60/11 in 8/20) v 38. členu določa, da je predstojnik organa in organizacije dolžan enkrat letno zagotoviti dodatno usposabljanje oseb, ki opravljajo naloge na področju obravnavanja in varovanja tajnih podatkov stopnje tajnosti ZAUPNO in višje.

Dodatno usposabljanje s področja tajnih podatkov je namenjeno osebam iz organov¹ in organizacij², ki imajo dovoljenje za dostop do tajnih podatkov stopnje ZAUPNO ali višje ter osebam, ki obravnavajo tajne podatke (ne glede na njihovo stopnjo tajnosti), če tako odloči njihov predstojnik. Dodatnega usposabljanja se morajo osebe, ki obravnavajo tajne podatke, udeležiti enkrat letno.

Cilj usposabljanja je udeležencem predstaviti varno in učinkovito obravnavanje ter varovanje tajnih podatkov in s tem razviti zmožnost za kritično prepoznavanje ter razumevanje koncepta tajnih podatkov, ki je vodilo k ustrezni in učinkoviti praksi, temelječi na zakonodaji s področja tajnih podatkov.

Osnovni namen programa dodatnega usposabljanja je posameznikom osvežiti oziroma utrditi znanje s področja tajnih podatkov. Omenjeno temelji na poznavanju zakonodaje s področja tajnih

¹ Državni organi, organi lokalnih skupnosti, nosilci javnih pooblastil ter drugi organi, gospodarske družbe in organizacije, ki pri izvajanju zakonsko določenih nalog obravnavajo tajne podatke.

² Dobavitelji, izvajalci gradenj ali izvajalci storitev, ki se jim tajni podatki posredujejo zaradi izvršitve naročila organa.

podatkov oziroma poznavanju pravnih osnov, v neposredni povezavi s praktičnimi izkušnjami pri obravnavanju tajnih podatkov v posameznih organih ali organizacijah. Osvežitev znanja posameznikov s področja tajnih podatkov vsekakor v veliki meri pripomore k doseganju predpisanih standardov z omenjenega področja, tako v organih kot organizacijah, ki so zakonsko zavezane k zagotavljanju ustreznih pogojev za varno obravnavanje in varovanje tajnih podatkov. Zaradi specifičnosti načina obravnavanja tajnih podatkov je seveda potrebno že pridobljeno znanje nenehno osveževati, ga nadgrajevati in s tem pripomoči k dvigu varnostne kulture v svojem delovnem okolju, kar posledično pripomore k zagotavljanju ustreznega nivoja varovanja tajnih podatkov kot celote v naši državi.

Pomemben učinek tovrstnega usposabljanja je tudi osveščanje uslužbencev, tako v javnem kot zasebnem sektorju, seznanjanje z morebitnimi nepravilnostmi pri obravnavanju tajnih podatkov, seznanjanje s pravilnim načinom obravnavanja tajnih podatkov, kar ne nazadnje pripomore k ustrežnejšemu poslovanju organa ali organizacije z vidika tajnih podatkov.

VSEBINA PROGRAMA

Vsebina programa dodatnega usposabljanja z ugotovitvami inšpekcijskih nadzorov na področju tajnih podatkov bo po podpisu tega dokumenta objavljena na spletni strani Urada Vlade RS za varovanje tajnih podatkov (<http://www.uvtp.gov.si/>) in v spletni učilnici Centra za elektronsko izobraževanje Ministrstva za obrambo (<https://cei.mors.si/>), s katerim se na podlagi medsebojne pogodbe zagotavlja izvedba elektronskega načina usposabljanja.

UGOTOVITVE PRI INŠPEKCIJSKIH NADZORIH

Inšpektorat RS za notranje zadeve (IRSNZ) in Inšpektorat RS za obrambo (IRSO) sta v letu 2020 pri izvedbi inšpekcijskih nadzorov beležila ugotovitve in nepravilnosti, povezane z obravnavanjem tajnih podatkov (glede ZTP in njegovih podzakonskih aktov), ki jih navajamo v nadaljevanju:

IRSNZ:

Odprava ugotovljenih pomanjkljivosti je bila 11 zavezancem odrejena z zapisniki o inšpekcijskem nadzoru. Vsi zavezanci (razen enega) so po nadzorih pristopili k odpravi pomanjkljivosti in jih tudi, v skladu z odrejenimi roki, odpravili. Izdani so jim bili sklepi o ustavitvi inšpekcijskih postopkov. Zavezanec, ki po inšpekcijskem nadzoru ni pristopil k odpravi pomanjkljivosti - je vrnil izdano varnostno dovoljenje.

V 1 primeru je bila zavezancu izdana upravna odločba za odpravo pomanjkljivosti. Inšpekcijski postopek še ni zaključen, ker še niso potekali vsi roki za odpravo nepravilnosti.

Na podlagi predlogov upravičenih predlagateljev je IRSNZ vodil 1 postopek o prekršku. Kršitelju je bila izrečena globa 500 EUR. Postopek še ni končan. Kršitelj se je pritožil na odločbo s katero mu je bila izrečena globa. Pritožba je v odločanju na Okrajnem sodišču.

Na podlagi inšpekcijskih ugotovitev je bilo proti kršiteljem vodenih 32 postopkov o prekršku.

Kršiteljem je bilo v postopkih o prekršku izrečenih:

- 1x globa 5.000 EUR po 1. odstavku 44. člena ZTP,
- 2x opomin po 1. odstavku 44. člena ZTP,
- 2x globa 1.000 EUR po 2. odstavku 44. člena ZTP,
- 2x opomin po 2. odstavku 44. člena ZTP,
- 21x opomin po 1. odstavku 45. člena ZTP,
- 1x opomin po 3. točki 1. odstavka 87. člena ZZasV-1 ter
- 1x opomin po 2. odstavku 87. člena ZZasV-1 (postopka o prekršku po ZZasV-1 sta bila vodena proti varnostni službi in odgovorni osebi varnostne službe, ker v pogodbi o varovanju (tudi o varovanju varnostnega območja) niso bili navedeni vsi podizvajalci, ki so sodelovali pri varovanju varnostnega območja).

V dveh primerih je bil uveden postopek o prekršku ustavljen, saj je bilo ugotovljeno, da domnevna kršitelja prekrška dejansko nista storila. Vsi postopki o prekršku, ki so bili vodeni na podlagi inšpekcijskih ugotovitev (v letu 2020) so že pravnomočno zaključeni.

Posameznim kršiteljem so bila v času inšpekcijskih nadzorov izrečena tudi opozorila po 53. členu ZP-1 in po 33. členu ZIN.

Na podlagi 53. člena ZP-1 je bilo izrečenih:

- 17x opozorilo pravni osebi po 1. odstavku 44. člena,
- 17x opozorilo odgovorni osebi po 2. odstavku 44. člena,
- 2x opozorilo odgovorni osebi po 9. točki 1. odstavka 45. člena ZTP.

Na podlagi 33. člena ZIN je bilo izrečenih:

- 4x opozorilo pravni osebi zaradi kršitev 28. člena ZTP,
- 5x opozorilo pravni osebi zaradi kršitev 1. odstavka 29. člena ZTP,
- 5x opozorilo pravni osebi zaradi kršitev 3. odstavka 38. člena ZTP,
- 3x opozorilo pravni osebi zaradi kršitev določb Uredbe o notranjem nadzoru nad izvajanjem zakona o tajnih podatkih in predpisov, izdanih na njegovi podlagi (Uradni list RS, št. 106/2002).

Stanje na področju ZTP ob zaključku leta 2020:

Tudi v letu 2020 ni bila zaključena problematika obravnavanja tajnih podatkov pri operaterjih mobilnih komunikacij - potrebujejo še mnenja oz. dovoljenje (po zadnji spremembi ZTP od 22. 2. 2020) o varnostni ustreznosti informacijskih sistemov v katerih obravnavajo tajne podatke, ki jih operaterji uporabljajo za izvajanje zakonsko predpisanih nalog (prisluhi). Glede na zadnje spremembe ZTP (uveljavljene 22. 2. 2020) je za izvedbo navedene naloge odgovoren Urad Vlade RS za varovanje tajnih podatkov, ki mora opraviti varnostno vrednotenje vseh sistemov v katerih se obravnavajo tajni podatki v 2 letih od uveljavitve sprememb ZTP, to je do 22. 2. 2022. Pri enem od operaterjev mobilnih komunikacij je treba v letu 2021 še preveriti ali je v letu 2020 opravil ustrezno dodatno usposabljanje za zaposlene, ki lahko dostopajo do tajnih podatkov stopnje tajnosti ZAUPNO in več.

Tudi v letu 2020 ni bila zaključena problematika obravnavanja tajnih podatkov na sodiščih. Pri ponovnem inšpekcijskem nadzoru na enem od sodišč ni bilo mogoče ugotoviti, komu so bili posredovani dokumenti označeni s stopnjo tajnosti TAJNO (brez vpogleda v zadevo, kamor inšpektor ne sme vpogledati). Glede na navedeno je bila posredovana zahteva sodišču po 29 čl. ZIN, da sodišče v roku 8 dni inšpektorju posreduje podatke. Sodišče je nato posredovalo zahtevane podatke (dokumentacijo). Po pregledu dokumentacije je bilo ugotovljeno, da so bili podatki posredovani (odvetniškim pisarnam) v nasprotju z 2. odstavkom 39. člena ZTP. V nadaljevanju je bil zaradi ugotovljenega stanja: začel postopek o prekršku proti sodnici in posredovan dopis, s katerim je bila predstavljena problematika: Vrhovnemu sodišču RS, UVTP, MNZ, MP, SOVA. Z dokumentom UVTP smo bili obveščeni, da Ministrstvo za pravosodje, v sodelovanju z UVTP, že oblikuje organizacijske in tehnične smernice za varovanje tajnih podatkov v pravosodnih organih. Posredovan je bil še dopis, s katerim je bila predstavljena problematika morebitnega obravnavanja tajnih podatkov Odvetniški zbornici Slovenije v Ljubljani in prejet odgovor Odvetniške zbornice Slovenije - v dokumentu so določeni pogoji (zakonske podlage) pod katerimi se v odvetniških pisarnah na podlagi ZTP lahko opravi inšpekcijski nadzor. Do sedaj (po 19. 2. 2018) IRSNZ ni opravil še nobenega nadzora v odvetniški pisarni v skladu z zgoraj navedenim mnenjem Odvetniške zbornice Slovenije – razlog: organizacijske in tehnične smernice za varovanje tajnih podatkov v pravosodnih organih še niso zaključene. Zaradi posredovanja tajnih podatkov odvetniškim pisarnam brez dovoljenja za dostop do tajnih podatkov je bil proti sodnici uveden postopek o prekršku - postopek se je zaključil, ko smo prejeli Sodbo Višjega sodišča v Ljubljani - na podlagi 8. točke 136 čl. ZP-1 (okolščine, ki po ZP-1 izključujejo odgovornost za prekršek) je bil postopek ustavljen. Glede na to, da se z navedeno sodbo nismo strinjali - smo vložili (na Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije) pobudo za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti - rešitve v zvezi z navedeno pobudo za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti do priprave tega poročila še nismo prejeli.

IRSO:

Na področju obravnave tajnih podatkov so bili štirje inšpekcijski nadzori opravljeni v sklopu nadzorovanja izvajanja nalog na področju obrambnega načrtovanja. Izrečenih je bilo osem opozoril. Poleg navedenih je bilo opravljenih še pet inšpekcijskih nadzorov iz področja varovanja in obravnave tajnih podatkov v Ministrstvu za obrambo in Slovenski vojski.

Za zavezance na področju obrambnega načrtovanja je značilno, da se iz tega naslova srečujejo zgolj s tajnimi podatki najnižje stopnje. Zaradi tega je bila največja pozornost posvečena pregledu izpolnjevanja pogojev za varno obravnavo tajnih podatkov stopnje INTERNO. Večina imetnikov dovoljenj za dostop do tajnih podatkov zaposlenih pri zavezancih na področju obrambnega načrtovanja je iz prejšnjih, raznovrstnih oblik usposabljanja na področju tajnih podatkov, prešlo na dodatno usposabljanje v okviru e-učilnice MO, kar olajšuje udeležbo na usposabljanju, hkrati pa zagotavlja primerljiv nivo poznavanja predpisov iz tega področja, kar nedvomno predstavlja napredek glede na stanje, ki ga je inšpektorat ugotavljal prej. Ugotovljene pomanjkljivosti, kot so neažurni sklepi o določitvi komisije za uničevanje tajnih podatkov, pri zavezancu niso določili vstopne točke za sprejem tajnih podatkov, neredno opravljanje pregledov tajnih podatkov, pri določanju tajnosti podatkom s področja obrambe niso pridobili soglasja MO k oceni možnih škodljivih posledic in pa ne ažuren Pravilnik o varovanju tajnih podatkov v gospodarski družbi. Navedene pomanjkljivosti v nobenem primeru niso imele vpliva na varnost obrambnih tajnih podatkov oziroma drugih škodljivih posledic v zvezi z obravnavo tajnih podatkov s področja obrambe.

Pri inšpekcijskih nadzorih v Ministrstvu za obrambo in v Slovenski vojski ni bilo ugotovljenih pomembnejših neskladnosti s predpisi, ki bi lahko ogrozili varnost tajnih podatkov, večina ugotovljenih pomanjkljivosti je bilo na področju ne ažuriranih organizacijskih aktov s področja tajnih podatkov. K ugotovljenemu stanju v ministrstvu in Slovenski vojski je precej prispevalo dejstvo, da je večina dokumentov s tajnimi podatki zajetih v aplikaciji IRDG, ki v marsičem onemogoča napačno ravnanje s tajnimi podatki, ker ga aplikacija ne dopušča. Hkrati pa se, za razliko od prejšnjih let, ugotavlja, da so z nadgradnjo aplikacij za brezpapirno poslovanje uspeli zmanjšati neskladje med predpisi, ki so nastali v času ko tovrstno poslovanje še ni bilo v uporabi, in pa sodobnimi aplikacijami, ki sedaj omogočajo da je poslovanje z nosilci tajnih podatkov skladno s predpisi.

S spoštovanjem,

Igor Eršte
DIREKTOR

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
Inšpektorat RS za notranje zadeve

Marko Kandolf
V.D. GLAVNI INŠPEKTOR

MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
Inšpektorat RS za obrambo

dr. Vojko Obrulj
V.D. GLAVNI INŠPEKTOR

Vloženo:

- v zadevo.